

NEEL PENSEEL EN KAREL KWAST

Muziek	Ton Vennix
Dans	Maria Speth
Maatsoort	4/8
Voorspel	geen
Opstelling	vrij in de ruimte
Leeftijdsgroep	suggestie 4 t/m 9 jaar (basisschool groep 1 t/m 5)

Toelichting

- Neel Penseel en Karel Kwast zijn denkbeeldige kwasten waarmee je kunt schilderen, overal om je heen. Neel is een dun penseeltje en Karel een stoere kwast. Het bijzondere aan deze kwasten is dat je ze niet alleen in je hand houdt, maar dat ze soms ook op je elleboog, het puntje van je neus, of zelfs op je billen zitten. En wat ook heel speciaal is: ze tekenen niet gewoon op papier, maar overal om je heen, in de lucht en op de grond.
- In deze dans zijn de leerlingen druk bezig met ruimte. Zij tekenen voor of achter zich, in de hoek van de kamer of op het plafond. Daarnaast is het contrast tussen de bewegingen van belang. Zijn ze sterk en stevig of juist het tegenovergestelde?
- De muziek voor deze dans bestaat uit twee aparte delen, waardoor je de dans op verschillende manieren kunt uitwerken. De muziek van het eerste deel is zodanig van aard, dat zowel Karel als Neel kunnen worden gedanst. Dit deel kan worden gebruikt bij de dansexploratie. Het kan voor de jongere leerlingen misschien net te moeilijk zijn. Het tweede deel heeft, qua muziek, een duidelijke structuur waarin Karel en Neel niet voortdurend samen te horen zijn. Het is niet zozeer de bedoeling dat de leerlingen deze muziek zoveel mogelijk letterlijk volgen, het gaat hier vooral om de sfeer en de bewegingskwaliteiten van zowel Neel als Karel die door de muziek heel duidelijk worden aangegeven en die ondersteunend werken naar de dans toe.

Dansexploratie

- We gaan op bezoek bij Karel en Neel in hun schildersatelier. Als opwarming en introductie kunnen de leerlingen door de straten van de stad dansen waarbij ze afwisselend door rechte straten met hun scherpe hoeken marcheren of over slinger- en kronkelweggetjes huppelen. Een plattegrond van de oude binnenstad van Amsterdam en bijvoorbeeld het centrum van Manhattan zijn uitstekende voorbeelden om die twee verschillende routes te visualiseren. Wanneer je dit met de kleuters doet, dans je uiteraard zelf mee, want jij weet de weg!
Muziek: oefenmuziek nr 1 of nr 20 voor de rechte straten en scherpe hoeken
Muziek: oefenmuziek nr 2 of nr 26 voor de kronkelweggetjes

- In het atelier aangekomen moeten we over, langs, onder, tussen alle potten en verfspullen heen dansen. Soms met een grote sprong, soms voetje voor voetje of kronkelend tussen alle kwasten door of héél voorzichtig langs de schilderijen die nog nat zijn.
Muziek: oefenmuziek nr 13 en 15
- De kennismaking met Karel en Neel: neem ter illustratie verschillende soorten kwasten en wat verf mee om te visualiseren hoe breed of hoe dun de lijnen zijn die je ermee maakt. Bovendien kunnen de leerlingen ook ervaren dat er voor een dunne penseel veel minder kracht wordt gebruikt dan bijvoorbeeld voor een dikke witkwast.
- Terwijl je het verhaal vertelt van Neel en Karel, neem je de leerlingen mee in de beweging. Begin in eerste instantie met een vinger of een hand. Daarmee kun je overal om je heen tekenen, je kunt rechte lijnen trekken van boven naar beneden, of grote en kleine kronkels rondom jezelf. Maar behalve je handen kun je ook allerlei andere lichaamsdelen gebruiken. Het tekenen met de verschillende lichaamsdelen zal steeds op een andere wijze gebeuren met een andere kwaliteit van bewegen, immers met het puntje van je neus maak je hele andere bewegingen dan met je billen!
- Bekijk samen met de leerlingen hoe je met de verschillende lichaamsdelen te werk kunt gaan. Waar zou Karel nu kunnen zitten en op welk plekje van je lijf voelt Neel zich thuis?
- We kunnen tekenen op één plek maar natuurlijk ook door de hele ruimte. Strepen trekken, kronkels maken, krasjes of grote vegen, rondjes of een vierkant. Tussendoor kun je eventueel de muziek van tijd tot tijd even stoppen zodat de leerlingen een ander lichaamsdeel in de verf kunnen dopen of een andere kleur kiezen.
- Het verschil in beweging tussen Neel en Karel wordt vooral gekenmerkt door de kracht waarmee de bewegingen worden uitgevoerd. Bij sommige lichaamsdelen is dat bijna vanzelfsprekend (bijvoorbeeld het puntje van je neus), maar vaak is het ook mogelijk dat er zowel licht als krachtig kan worden bewogen met eenzelfde lichaamsdeel (bijvoorbeeld je elleboog). Om de leerlingen het verschil in spanning te laten ervaren kun je bepaalde lichaamsdelen ook eerst met Neel en daarna met Karel oefenen.

Dansstructuur

- Deze dans heeft in wezen geen vaste structuur.
Wat de muziek betreft is het eerste nummer prima geschikt om lekker op te dansen en te schilderen met allerlei verschillende lichaamsdelen.
- Muzikaal gezien is er bij het tweede nummer echter wel sprake van een bepaalde volgorde, zie onderstaand:

Maat

1 - 26	Karel Kwast aan het werk
27 - 48	Neel Penseel aan de beurt
49 - 86	samenspel van beide kwasten
87 - 102	Karel Kwast schildert weer alleen
103 - 159	samen dansen ze naar het einde, iedere leerling laat in een pose zien op welk lichaamsdeel de kwast/penseel zich aan het einde van de dans bevindt

Tips

Bij het gebruik van de meer gestructureerde muziek zijn er verschillende mogelijkheden:

- De leerlingen bewegen beurtelings met bewegingen die of heel krachtig zijn of juist heel licht, al naar gelang de muziek aangeeft. Op momenten dat beide instrumenten klinken mogen ze zelf een keuze maken.
- De ene helft van de groep danst Karel. De andere helft die Neel danst, staat, zit of ligt intussen op z'n plek. Als Neel aan de beurt is, blijven de 'Kareltjes' op hun plek, enzovoorts.
- Een onderverdeling in tweetallen - Karel en Neel - die met elkaar dansen, zie verder bovenstaande uitleg.

